

Protocol erediensten en andere kerkelijke bijeenkomsten

Versie: 1.2 | 04 juni 2020. Wijzigingen onderstreept.

Over dit protocol

Dit protocol is een handreiking om binnen de kaders van de richtlijnen van de overheid de erediensten en kerkelijke bijeenkomsten gedoseerd en verantwoord op te starten. Voor de tekst en inhoud van dit protocol is gebruik gemaakt van publicaties van de Protestantse Kerk in Nederland en de Reformatorische kerken en van gezamenlijke afstemming binnen de Christelijke Gereformeerde Kerken, Gereformeerde Kerken vrijgemaakt en de Nederlands Gereformeerde Kerken.

Let op: de voorschriften kunnen worden bijgesteld.

Het is van belang dat u de maatregelen vanuit de overheid blijft volgen:

www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/nederlandse-maatregelen-tegen-het-coronavirus/openbaar-en-dagelijks-leven

Dit protocol wordt daar voortdurend op aangepast. Ga naar de website www.steunpuntkerkenwerk.nl/coronaprotocol/ om te controleren of u de meest actuele versie hebt geopend. Zie het versienummer aan de bovenzijde van deze pagina.

Waarom een protocol?

Vanaf 1 juni 2020 mogen er maximaal 30 mensen (exclusief medewerkers) aanwezig zijn bij religieuze bijeenkomsten. Vanaf 1 juli 2020 wordt dat maximaal 100 mensen (exclusief medewerkers). Kerken kunnen gebruik maken van deze versoepeling, maar zoek niet de grenzen op van wat kan en mag. Ondanks de versoepeling van de maatregelen is een online eredienst nog steeds een goede en verstandige aanvulling op de voorzichtig op te starten bijeenkomsten en activiteiten.

Exclusief medewerkers

Het maximum van 30 en 100 mensen is exclusief 'medewerkers'. Medewerkers zijn die mensen die noodzakelijk zijn voor het organiseren van erediensten. Concreet gaat het om de volgende personen: predikant, ouderling, diaken, muzikanten, coördinatoren, technici, de koster. Let er op dat deze groep mensen wel in verhouding staat tot het aantal toegestane bezoekers. Het is nog steeds niet aan te bevelen de grens van de dertig of honderd mensen op te zoeken.

Uitgangspunten bij de versoepeling

De kerk wil het virus niet verder verspreiden en het gemeentelven gaande houden. We doen dat om de meest kwetsbaren te beschermen en mee te helpen dat de zorg het aankan. Tegelijk willen we het kerkzijn zo optimaal mogelijk vormgeven om als gemeente God en elkaar te ontmoeten en om toegerust de wereld in te gaan.

Basisregels bij de versoepeling

De kerk houdt zich in het kader van de veiligheid aan de richtlijnen van de overheid en het RIVM.

Er wordt anderhalve meter afstand gehouden. De kerkgebouwen zijn daarop ingericht en hebben een gebruiksplan, vooralsnog is er geen gezamenlijke zang en blijven mensen met klachten thuis. Er is extra aandacht voor schoonmaak. Extra voorzichtigheid is geboden bij kwetsbare mensen en mensen boven de 70 jaar.

Algemene uitgangspunten

Verder geldt voor de overige kerkelijke activiteiten het advies:

- Is het mogelijk digitaal te vergaderen? Zo ja: digitaal.
- Zijn er toch redenen elkaar fysiek te ontmoeten? Noodzaak hiertoe per keer afwegen.

Wat mag (nog) niet?

- Meerdere erediensten direct achter elkaar laten plaatsvinden.
- Meerdere groepen mensen gelijktijdig in diverse zalen in het kerkgebouw plaatsen.

Dit omdat de hygiënemaatregelen dan niet in acht genomen kunnen worden en omdat de logistiek rond het gebouw (parkeren, aanrijden) dan een obstakel vormt.

Wat mag wel?

Meerdere erediensten op één dag in één kerkgebouw zijn mogelijk, als het diensten op verschillende dagdelen betreft. Het gebouw moet dan tussendoor gereinigd en geventileerd worden.

1 Kerkelijk spoorboekje

Vanaf 1 juni: Oefenperiode voor activiteiten met max. 30 deelnemers

Alle activiteiten mogen weer plaatsvinden met maximaal 30 deelnemers (exclusief medewerkers), als dat kan volgens het maximaal aantal veilige plaatsen in het gebruiksplan (zie paragraaf 2) en met inachtneming van de basisregels zoals uitgewerkt in het gebruiksplan.

Geadviseerd wordt deze oefenperiode uit te voeren met de mensen die vanaf 1 juli een rol gaan vervullen in het organiseren en coördineren van de activiteiten met meerdere kerkleden.

Vanaf 1 juli: Als het goed gaat, activiteiten met max. 100 deelnemers

Alle activiteiten mogen weer plaatsvinden met maximaal 100 deelnemers (exclusief medewerkers), als dat kan volgens het maximaal aantal veilige plaatsen in het gebruiksplan en met inachtneming van de basisregels zoals uitgewerkt in het gebruiksplan.

Medewerkers zijn die mensen die noodzakelijk zijn voor het organiseren van de eredienst. Concreet gaat het daarbij om de volgende personen: predikant, ouderling, diaken, muzikanten, coördinatoren, technici, de koster. Let er op dat deze groep mensen wel in verhouding staat tot het aantal toegestane bezoekers.

2 Gebruiksplan

Voordat een gemeente kerkelijke activiteiten - zoals erediensten - hervat, moet er een gebruiksplan worden opgesteld. Dit protocol biedt hiervoor een belangrijk handvat, tegelijkertijd is het niet allesomvattend. De situatie in iedere gemeente en elk kerkgebouw is tenslotte anders.

1. De kerkenraad is verantwoordelijk voor het opstellen van een gebruiksplan naar aanleiding van dit protocol.
2. Het gebruiksplan van de gemeente geldt voor alle activiteiten in en rond het kerkgebouw.
3. Uitgangspunt is dat het helder en hanteerbaar is voor predikanten, werkers in de kerk, vrijwilligers en bezoekers.
4. Professionals in de kerk (predikanten, kerkelijk werkers, koster), vrijwilligers en bezoekers houden zich aan de voorschriften van het RIVM.

2.1 In te vullen format

In de week van 18 mei is een format voor een gebruiksplan gepubliceerd die u kunt gebruiken voor uw eigen situatie. Daarmee beschikt u snel over een uitgewerkt plan. Dit format is dan te vinden op:

www.steunpuntkerkenwerk.nl/coronaprotocol/

Zorg ervoor dat het gebruiksplan makkelijk te gebruiken is en voldoende aansluit bij de verschillende bijeenkomsten en activiteiten. En dat het gebruiksplan in geprinte versie aanwezig is in het betreffende kerkgebouw.

2.2 Onderdelen van het gebruiksplan

In dit protocol vatten wij de noodzakelijke onderdelen van het gebruiksplan samen.

2.2.1 Het kerkgebouw

Capaciteit

Het protocol gaat uit van de 'anderhalvemeter' tussen bezoekers. Het kan zijn dat het niet mogelijk is om én anderhalve meter afstand te houden én het toegestane aantal maximum personen in het gebouw te hebben. Dan ligt het maximum aantal personen in het geval van uw gemeente dus lager. Het gebruiksplan van een gemeente is maatwerk. Het is afhankelijk van het soort activiteit en de inrichting van het kerkgebouw.

Gebruik kerkzaal

Uitgangspunten bij het inrichten en gebruik van de kerkzaal zijn:

- Tussen kerkgangers dient anderhalve meter afstand gewaarborgd te worden.
- Huisgenoten mogen bij elkaar zitten. Onder een huishouden verstaat het RIVM echtgenoten, geregistreerde partners of andere levensgezellen en ouders, grootouders en kinderen, voor zover zij op één adres wonen. Woongroepen, tehuizen en studentenhuizen vormen dus niet één huishouden.
- Voor iedere kerkganger dient helder te zijn waar hij/zij kan zitten. Geef dit duidelijk aan.
- Alle betrokkenen in de eredienst (predikanten, lectoren, ouderlingen, muzikanten, koster, enz.) dienen ook tijdens de dienst de anderhalve meter afstand te bewaren.
- bij het gebruik van bovengalerijen dienen de zitplaatsen in ieder geval op anderhalve meter afstand te zijn van de (voor)zijde van de galerij die uitkijkt op de kerkzaal, zodat kerkgangers hieronder een veilige zitplaats kunnen bezetten;
- Neem bij voorkeur de preekstoel/lessenaar af als een andere persoon deze gebruikt tijdens de eredienst;
- Beschrijf in het gebruiksplan de procedure voor het betreden en verlaten van het kerkgebouw. Laat de procedure uitvoeren door de daarvoor aangewezen coördinator. Geef bijvoorbeeld aan welke rij als eerste de kerkzaal kan verlaten, zo mogelijk via verschillende uitgangen. Vermijd elkaar kruisende stromen bij het inkomen/verlaten van de kerk en toiletten.

In- en uitgang van het kerkgebouw

Geef duidelijk aan welke ingangen, welke looproutes en welke uitgangen worden gebruikt. Zorg voor desinfecterende middelen bij ingang en bij toiletten. Denk na over het al dan niet gebruiken van garderobes.

Koffiedrinken en ontmoeting na afloop

Gelet op de voorschriften van het RIVM is het dringende advies dit achterwege te laten.

Gebruik overige ruimtes in en rondom kerkgebouwen

In het gebruiksplan dienen ook alle overige ruimtes in en rond het kerkgebouw te worden opgenomen. Ook voor het gebruik van deze ruimtes zijn de voorschriften van het RIVM van toepassing. Overweeg om niet-gebruikte ruimtes af te sluiten.

Hygiëne / reinigen

Besteed in het gebruiksplan afzonderlijke aandacht aan hygiëne en veiligheid: stel een reinigingsplan op voor het kerkgebouw en de nevenruimtes (door wie, hoe vaak). Bijzondere aandacht is noodzakelijk voor voldoende ventilatie en voor keukens en sanitaire voorzieningen. Wat betreft het reinigen van het kerkgebouw/de kerkzaal is het belangrijk dat wordt vastgelegd hoe de kerkzaal wordt gereinigd. Denk aan afnemen van stoelen / banken, deurklinken, preekstoel/lessenaar, microfoons, enz.

Gebruik toiletten

Het bezoek aan het toilet in de kerk moet tot een minimum beperkt worden. Toiletten dienen na afloop van iedere kerkdienst te worden schoonmaakt. Zorg voor extra reinigingsmiddelen zoals hygiënedoekjes die bezoekers kunnen gebruiken voor deurklinken en toiletbrillen.

2.2.2. De kerkdienst

Aanstellen coördinatoren

Voor iedere eredienst dienen één (of meer) coördinator(en) te worden aangesteld. Deze coördinatoren zien toe op de maatregelen die getroffen zijn en vragen de bezoekers bij binnenkomst naar de gezondheid. Zij geven aan waar mensen wel / niet mogen zitten (huisgenoten mogen bij elkaar) en begeleiden de looproutes. Zorg dat deze personen duidelijk herkenbaar zijn.

Wel/niet bezoeken van de kerk

De rijksoverheid heeft duidelijke voorschriften opgesteld wanneer iemand wel of niet een activiteit mag bezoeken. Kijk voor de meest actuele voorschriften op: www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/nederlandse-maatregelen-tegen-het-coronavirus/

Het is verplicht om in het gebruiksplan voorschriften op te nemen over hoe om te gaan met de groep kwetsbare mensen en hoe extra voorzichtigheid wordt betracht voor mensen van 70 jaar en ouder. Hiervoor kunt u gebruikmaken van de voorschriften van het RIVM: www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/vragen-antwoorden#Vragen%20over%20voorkomen%20besmetting

Voorkomen overschrijden maximaal aantal kerkgangers

Het maximum aantal kerkgangers in het gebouw is beperkt. Zorg ervoor dat het aantal toegestane aanwezigen niet wordt overschreden. Het betreft hier het totaal aantal mensen, dus inclusief bijvoorbeeld de koster, predikant, kerkelijk werker, ambtsdragers en kinderen en medewerkers in de zalen.

Het werken met een duidelijk uitnodigingsbeleid is verplicht. Het is verstandig om uit te nodigen of te laten aanmelden tot bijvoorbeeld 90% van het maximaal toegestane bezoekers. Dit in verband met het kunnen opvangen van onverwachte gasten.

Voorbeelden van een gericht uitnodigingsbeleid

- Mensen melden zich aan bij een contactpersoon in de gemeente. Deze houdt het aantal bij tot het maximum bereikt is.
- Aanmeldingen lopen tot een bepaald moment, bijvoorbeeld tot vrijdagavond 20.00 uur.
- Nodig mensen uit op wijkniveau, leeftijdscategorie of achternaam.

2.2.3. In en rond de kerkdienst

Verder dient met de volgende aspecten rekening gehouden te worden:

Muzikale medewerking aan een kerkdienst

Bij de opstelling van zangers en instrumentalisten dient met de anderhalve meter-regel en andere RIVM-voorschriften rekening te worden gehouden.

Zingen tijdens vieringen

Gemeentezang is vooralsnog helaas niet mogelijk. Zingen lijkt een grote bron van besmetting te zijn. Het ministerie van VWS doet daar onderzoek naar. Zolang de uitslag daarvan niet bekend is, wordt gemeentezang afgeraden.

Collectes

Het gebruik van doorgeefzakken en lange collectestokken is niet mogelijk. Een goed alternatief is het gebruik van een collecte-app. Mogelijk alternatief is de plaatsing van collecteschalen bij de uitgang. Let op: hierbij kan filevorming ontstaan. Dat is een mogelijk nadeel. Meer informatie vindt u op www.diaconaalsteunpunt.nl/digitale-collecte en op <https://www.steunpuntkerkenwerk.nl/corona-financien-kerk/>.

Kinderopvang, kindernevendienst, jeugdwerk

Dit is mogelijk, mits alle voorschriften in acht worden genomen. U dient deze te beschrijven in uw gebruiksplan. Ga vooraf in overleg met vrijwilligers in het kinder- en jeugdwerk of zij het zien zitten om deze activiteiten vorm te geven.

Een protocol voor jeugdwerk is te vinden via deze link:

www.jongprotestant.protestantsekerk.nl/nieuws/protocol-jeugdactiviteiten-in-coronatijd/

2.2.4. Bijzondere vieringen en bediening sacramenten

Avondmaal

Avondmaal kan gevierd worden mits aan alle voorschriften wordt voldaan. Dat betekent een bekertje per persoon en bij voorkeur het brood afnemen van een schaal in plaats van aanreiken.

Doop

Hoewel de anderhalve meter afstand tussen personen leidend blijft, kan een voorganger vanaf 1 juni bepaalde liturgische handelingen verrichten zonder deze afstand te handhaven. Het gaat concreet om dopen, bevestiging van ambtsdragers, huwelijks (in)zegening en ziekenzalving.

Overige diensten als huwelijksdiensten, belijdenisdiensten, bevestigingsdiensten van predikanten en/of kerkenraadsleden, rouwdiensten

De overige diensten kunnen plaatsvinden onder dezelfde condities zoals eerder beschreven. Wel is het van belang dat in het gebruiksplan specifiek aandacht wordt gegeven aan deze diensten. Hoewel de anderhalve meter afstand tussen personen leidend blijft, kan een kerkelijke functionaris (zoals hieronder benoemd) vanaf 1 juni bepaalde liturgische handelingen verrichten zonder deze afstand te handhaven. Het gaat concreet om avondmaal, dopen, bevestiging van ambtsdragers, huwelijks (in)zegening, inzegening bij belijdenisdiensten en ziekenzalving.

Protocol erediensten en andere kerkelijke bijeenkomsten

Het vermijden van overig lichamelijk contact blijft belangrijk. Denk aan:

- het feliciteren of condoleren zonder fysieke aanraking;
- de aanwijzingen van de uitvaartleider bij rouwdiensten; hij of zij is via de uitvaartbranche geïnformeerd.

Kerkelijke functionarissen

Onder kerkelijke functionarissen verstaan we de voorganger, ouderling, diaken en pastoraal/kerkelijk werker.

2.2.5. Bezoek

Nu de maatregelen versoepeld worden kan het bezoekwerk voorzichtig weer worden opgepakt. Bezoek vanuit de gemeente aan elkaar is mogelijk, met inachtneming van de volgende aspecten:

- Houd u aan de regels van de overheid: geen fysiek contact, houdt 1,5 meter afstand, gebruik een papieren zakdoek, etc.
- Overleg met het gemeentelid welke vorm van ontmoeting de voorkeur heeft.
- Uiteraard blijft gelden dat mensen bij ziekteverschijnselen thuisblijven.
- Gebruik geen consumpties.
- Desinfecteer de handen voor en na het bezoek.

Suggesties voor bezoekwerk vindt u hier: www.diaconaalsteunpunt.nl/hoe-zit-het-met-bezoeken/

2.2.6. Overige kerkelijke bijeenkomsten en activiteiten

Bij 'bijeenkomsten en activiteiten anders dan erediensten' moet u denken aan: vergaderingen, beroepingswerk, gemeentevergaderingen, jeugdwerk, zittingen van kerkelijke rechtspraak, bijeenkomsten in het kader van visitatie enz.

Meer over verkiezing van ambtsdragers vindt u via deze link:

www.diaconaalsteunpunt.nl/roeping-van-ouderlingen-en-diakenen/

Hier vindt u meer over Digitale tools voor kerken:

www.steunpuntkerkenwerk.nl/corona-digitale-tools-voor-kerken/

Hoewel het ernaar uitziet dat binnenkort weer meer activiteiten mogelijk zijn, is het goed om per activiteit na te gaan of het handig is die (al) te plannen. Waar het gaat om fysieke ontmoetingen zoals vergaderingen etc. is er het advies die in het kerkgebouw te houden, omdat daar de maatregelen genoemd in het gebruiksplan rond hygiëne gelden. Ook als het om kleinschalige vormen van groepswork gaat, kan het kerkgebouw ook daarvoor ingezet worden als ruimte om bijeen te komen.

Ga bij alle activiteiten het volgende na:

- Is het mogelijk digitaal te vergaderen? Zo ja: digitaal.
- Zijn er toch redenen elkaar fysiek te ontmoeten? Noodzaak hiertoe per keer afwegen.

Ook voor huurders van het kerkgebouw, die religieuze bijeenkomsten organiseren, geldt het protocol van de gemeente. Heeft de gemeente een huurder die geen kerkelijke activiteiten organiseert? Dan raden wij vooralsnog af de ruimte aan deze huurder te verhuren.

Bij gebruik van vergaderzalen:

- Richt deze zo in dat deelnemers op tenminste 1,5 meter afstand van elkaar kunnen plaatsnemen.
- Er worden geen consumpties gebruikt.

3 Slot

Voor vragen kunt u contact opnemen met Steunpunt Kerkenwerk of het Diaconaal Steunpunt. Actuele informatie en praktische toepassingen vindt u op de websites:

- Diaconaal Steunpunt: www.diaconaalsteunpunt.nl/corona-dossier/
- Steunpunt Kerkenwerk: www.steunpuntkerkenwerk.nl/corona/